

УДК 811.133.1:81'373.611

DOI <https://doi.org/10.24919/2663-6042.24.2025.4>

КОНФІГУРАЦІЇ АКТУАЛІЗАЦІЇ ОПОЗИЦІЇ «СВІЙ – ЧУЖИЙ» В АНГЛОМОВНОМУ МЕДІАДИСКУРСІ

Косович О. В.

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

У статті досліджено лінгвопрагматичні механізми актуалізації бінарної опозиції «свій – чужий» в англо-мовних медіатекстах конфліктної тематики, зокрема **новинному повідомленні** (news report) та **аналітичній статті** (feature article) як окремих жанрах. На основі моделі оцінного акту ($A \text{ r } B$) й ідеологічного квадрата Т. А. ван Дейка проаналізовано суб'єкти й об'єкти оцінки, параметри розмежування «свій» / «чужий», а також конфігураційні моделі їх реалізації ($C \rightarrow -C$, $C \rightarrow -C$, $C_1 \rightarrow -C_2$, $C_1 \rightarrow +C_2$, $C_1 \rightarrow -C_2$ тощо).

З'ясовано особливості актуалізації категорії оцінки в різних структурних частинах медіатекстів (заголовок, лід, основна частина, цитати, імпліцитні вставки автора); визначено й систематизовано конфігураційні моделі реалізації оцінного значення в контексті опозиції «свій – чужий»; описано лексичні, синтаксичні, стилістичні й прагматичні засоби прояву лінгвокультурологічної опозиції «свій – чужий» у медіатекстах конфліктної спрямованості (зовнішні й внутрішні конфлікти). Виокремлено інваріантні й варіативні конфігурації для кожного з досліджуваних жанрів, окреслено специфіку одномодельної й багатомодельної (до чотирьох моделей в одному тексті) реалізації опозиції. Простежено способи актуалізації оцінних стратегій (дискредитація «чужого», легітимація «свого», дистанціювання, солідаризація) і тактик (метафоризація, іронія, цитування «чужого голосу», імпліцитна оцінка) у медіатекстах аналізованих жанрів, детерміновані політичною орієнтацією видання та типом конфлікту.

Емпіричний матеріал становить 120 текстів з провідних британських та американських видань ("The Guardian", "The Independent", "The Washington Post", "The New York Times", "New York Post", "Daily Mail", "USA Today"), опублікованих упродовж 2018–2023 рр. Доведено, що домінуючими параметрами розмежування є «регіональна спільнота» (80%) та «соціальні інститути» (20%), а найчастотнішою конфігурацією – «свій» негативно оцінює «чужого» ($C \rightarrow -C$). Отримані результати можуть бути використані в подальших зіставних дослідженнях українськомовного та англомовного медіадискурсу, а також у практиці критичного аналізу медіа.

Ключові слова: опозиція «свій – чужий», оцінний акт, медіадискурс, англійська мова, новинне повідомлення, аналітична стаття, конфліктна тематика, конфігураційна модель, оцінні стратегії, ідеологічний квадрат, англомовні медіатексти.

Kosovych O. V. Configurational Models of the "Us–Them" Opposition Actualization in English-Language Media Discourse. The article investigates the linguo-pragmatic mechanisms of actualizing the binary opposition "us–them" in English-language media texts of conflict-oriented topics in the genres of news report and feature article. Based on the model of the evaluative act ($A \text{ r } B$) and T.A. van Dijk's ideological square, the subjects and objects of evaluation, parameters of "us–them" differentiation, and configurational models of their realization ($U \rightarrow -T$, $T \rightarrow -U$, $U_1 \rightarrow -U_2$, $U_1 \rightarrow +U_2$, $T_1 \rightarrow -T_2$, etc.) are analyzed.

The paper describes the peculiarities of evaluation category actualization in different structural parts of media texts (headline, lead, body, quotations, implicit authorial insertions), identifies and systematizes the configurational models of evaluative meaning realization in the context of the "us–them" opposition, and examines lexical, syntactic, stylistic, and pragmatic means of manifesting the linguocultural opposition "us–them" in conflict-oriented media texts (external and internal conflicts). Special attention is paid to invariant and variant configurations for each genre under study, as well as to the features of single-model and multi-model (up to four models within one text) realization of the opposition. The article demonstrates how evaluative strategies (discrediting the "other", legitimizing the "self", distancing, solidarity) and tactics (metaphorization, irony, quoting the "other's voice", implicit evaluation) are actualized in the analyzed genres depending on the publication's political orientation and the type of conflict.

The empirical material comprises 120 texts published between 2018 and 2023 in leading British and American outlets ("The Independent", "The Guardian", "The Washington Post", "New York Post", "The New York Times", "USA Today", "Daily Mail"). It has been proven that the dominant differentiation parameters are "regional community" (80%) and "social institutions" (20%), while the most frequent configuration is the negative evaluation of the "other" by the "self" ($U \rightarrow -T$). The findings can be used in further comparative studies of Ukrainian-and English-language media discourse and in the practice of critical media analysis.

Keywords: opposition "us – them", evaluative act, media discourse, English, news report, feature article, conflict-oriented topics, configurational model, evaluative strategies, ideological square, English-language media texts.

Постановка проблеми та обґрунтування актуальності її розгляду. У сучасному медіадискурсі опозиція «свій – чужий» є одним із ключових

механізмів конструювання соціальної реальності, формування громадської думки та легітимації певних політичних і суспільних позицій. Особливо

гостро вона проявляється в текстах конфліктної тематики, де медіа не лише інформують, а й беруть активну участь у розмежуванні «своїх» і «чужих», впливаючи на сприйняття читачем внутрішніх і зовнішніх загроз. **Актуальність** дослідження зумовлена зростанням глобальної конфліктності (збройні конфлікти, торговельні війни, внутрішньополітична поляризація), у межах якої англомовні медіа виступають потужним інструментом ідеологічного позиціонування. Розуміння лінгвістичних і прагматичних механізмів актуалізації опозиції «свій – чужий» дає змогу виявити приховані стратегії маніпуляції свідомістю та пояснити, як саме медіатексти формують образ ворога або союзника.

Оскільки опозиція «свій – чужий» завжди містить у собі оцінний компонент і в пропонованому дослідженні передбачено її аналіз саме крізь призму оцінки, видається логічним розглядати її реалізацію з точки зору акту оцінки. Так, акт оцінки, що становить складне утворення, яке включає в себе механізм її концептуалізації, кодування й декодування, має рівневу структуру: вирізняє перцептивний, когнітивний і прагматичний рівні. Саме на прагматичному рівні акт оцінки об'єкта оцінювальним суб'єктом постає в завершеному вигляді [25]. Як показав аналіз, вираження опозиції «свій – чужий» може мати різні конфігурації, реалізовані тими чи тими модифікаціями.

Визначення можливих конфігурацій оцінної взаємодії «свого» і «чужого» передбачає врахування жанрових особливостей медіатекстів. Так, слід мати на увазі, що основною комунікативною метою *новинних повідомлень* є інформування та представлення фактичної інформації, а завданням *аналітичної статті* – вплив на адресата. Таким чином, автор *аналітичної статті* має більше можливостей для нав'язування читачеві своєї думки, в тому числі за допомогою маніпулювання.

Розглядаючи конфігурації прояву протиставлення «свій – чужий», зазначаємо, слідом за О. Дубчак, що «ця опозиція у запропонованому дослідженні аналізується в її статичному, а не динамічному прояві» [2], тобто переходу «свого» в «чуже» і «чужого» в «свого» не є предметом нашого вивчення.

Додільно виділити 8 логічних конфігураційних моделей взаємодії «свого» і «чужого», компоненти якої можна виразити за допомогою формул тлумачення. На цьому етапі методика дослідження передбачає використання семантичної метамови, тобто формульного запису й співвіднесення складених формул з висловлюваннями природною мовою. В описі моделей взаємодії «свого» і «чужого» використовується формульний запис: де «С» – свій, який може виступати в ролі суб'єкта оцінки (С₁) або об'єкта оцінки (С₂), «Ч» – чужий, який виступає в ролі суб'єкта (Ч₁) або об'єкта оцінки (Ч₂), «→» – ставлення суб'єкта до об'єкта, «+» / «-» – характер оцінки. Отже, виділені гіпотетичні моделі можна представити так: 1) «свій» (С₁) дає позитивну оцінку «своєму» (С₂) або (С₁ → + С₂); 2) «свій» (С₁) дає негативну оцінку «своєму» (С₂) (С₁ → - С₂); 3) «свій» (С) дає позитивну оцінку «чужому» (Ч) (С → + Ч); 4) «свій» (С) дає негативну оцінку «чужому» (Ч)

(С → - Ч); 5) «чужий» (Ч) дає позитивну оцінку «своєму» (С) (Ч → + С); 6) «чужий» (Ч) дає негативну оцінку «своєму» (С) (Ч → - С); 7) «чужий» (Ч₁) дає позитивну оцінку «чужому» (Ч₂) (Ч₁ → + Ч₂); 8) «чужий» (Ч₁) дає негативну оцінку «чужому» (Ч₂) (Ч₁ → - Ч₂). Тому нашим основним завданням є встановлення всіх можливих конфігураційних моделей, які можуть знаходити своє вираження в медіатекстах жанрів *новинне повідомлення* й *аналітична стаття*.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання бінарної опозиції «свій – чужий» є міждисциплінарним і розробляється в межах лінгвістики, соціолінгвістики, дискурс-аналізу, політичної психології, культурної антропології та медіакомунікації.

Теоретичне підґрунтя дослідження опозиції «свій – чужий» заклали ще класики структурної лінгвістики та семіотики: Ф. де Соссюр (наголошував на бінарних опозиціях як основі значення знака), К. Леві-Стросс (застосував бінарні опозиції до міфології та первісного мислення, зокрема протиставлення «природи – культури») та ін. [24; 27; 28]. У сучасній гуманітаристиці ця традиція продовжується в роботах У. Еко, П. Бурдьє, Е. Саїда (концепт орієнталізму як механізму конструювання «чужого») та багатьох інших дослідників ідентичності й міжкультурної комунікації [3; 1; 26]. У вітчизняній лінгвістиці цю модель розвинули О. Кривицька [5], Н. Ступницька [12].

У дискурс-аналітичному напрямку фундаментальними є роботи Т. А. ван Дейка, який, розробивши концепцію «ідеологічного квадрата», показав, як саме медіа конструюють образ «чужого» через акцентування негативних рис «них» і позитивних рис «нас» [29]. П. Чілтон розвинув когнітивно-просторовий підхід, ввівши поняття «деїктичного центру» (*deictic centre*): той, хто говорить, завжди позиціонує себе як «свій» у центрі простору, а «чужого» відсуває на периферію [21]. Р. Водак у межах «віденської школи» дискурс-аналізу детально описала стратегії «конструювання страху» та «політики ворожості» в європейських і американських медіа [31].

У політичній лінгвістиці важливими є дослідження Дж. Лакоффа, який показав, що консервативні та ліберальні медіа США використовують різні метафоричні фрейми («суворі батьки» vs «турботливі батьки»), що безпосередньо впливає на розподіл «свій – чужий» [23]. А. Мусольф досліджував метафори «тіла нації», «хвороби», «паразитів», які регулярно застосовуються для дегуманізації «чужого» [25].

В українській науці проблематика «свій – чужий» отримала особливе звучання після 2014 року. Серед дослідників цієї проблеми – О. Дубчак, яка концептуалізувала опозицію «свій» – «чужий» в українській мовній картині світу [2], Т. Семашко, яка окреслила межі дихотомії «свій» – «чужий» в аспекті етнічної стереотипізації [11], С. Тхоровська, яка описала дихотомію «свій» – «чужий» у комунікативному просторі ідеологічного дискурсу [16], та інші лінгвісти [4; 6; 10; 13; 14; 16].

Попри значну кількість робіт, комплексного зіставного аналізу саме конфігураційних моделей

реалізації опозиції «свій – чужий» ($C \rightarrow -C, C \rightarrow -C, C_1 \rightarrow -C_2$ тощо) у двох жанрах англomовного медіадискурсу (*новинне повідомлення* й *аналітична стаття*) з урахуванням параметрів розмежування та багатомодельності в одному тексті раніше не проводилося. Ця лакуна й визначає наукову новизну пропонованої статті.

Формулювання мети і завдань статті. *Метою* статті є виявлення й систематизація конфігураційних моделей актуалізації опозиції «свій – чужий» в англomовних медіатекстах жанрів *новинне повідомлення* й *аналітична стаття* конфліктної тематики. Для досягнення мети поставлено такі **завдання**: визначити суб'єктів і об'єктів оцінки в досліджуваних текстах; установити параметри розмежування «свій – чужий»; класифікувати конфігураційні моделі реалізації опозиції; виявити інваріантні і варіативні конфігурації для кожного з жанрів; описати особливості одномодельної й багатомодельної реалізації опозиції в межах одного тексту.

Об'єктом дослідження слугують англomовні медіатексти жанрів *новинне повідомлення* й *аналітична стаття* конфліктної тематики, опубліковані в британських та американських виданнях упродовж 2018–2023 рр. **Предметом** дослідження виступають лінгвопрагматичні засоби та конфігураційні моделі актуалізації опозиції «свій – чужий» в зазначених медіатекстах.

Емпіричну базу становлять 120 медіатекстів (по 60 текстів кожного жанру), одержаних методом суцільної вибірки з електронних архівів провідних англomовних видань (*“The Independent”*, *“The Guardian”*, *“The New York Times”*, *“The Washington Post”*, *“New York Post”*, *“Daily Mail”*, *“USA Today”* та ін.). Тематичні блоки: зовнішні конфлікти (Північна Корея, Сирія, Туреччина, Китай, Іран), внутрішні конфлікти США (протистояння демократів і республіканців, імпічмент Д. Трампа, протести в Гонконзі тощо).

Виклад основного матеріалу дослідження. Необхідно зазначити, що реалізація тієї чи тієї конфігурації насамперед залежить від того, за яким параметром відбуватиметься поділ «свого» і «чужого», тобто хто сприймається як «свій», а хто – як «чужий». З огляду на це видається логічним при ідентифікації «свого» і «чужого» спиратися на взірць акту оцінки, представлений формулою $A \ r \ B$, де A – суб'єкт оцінки, B – об'єкт оцінки, r – оцінка, оцінне відношення, предикат [31, 12]. Таким чином, в основі реалізації опозиції «свій – чужий» лежить акт оцінки та відношення суб'єкта і об'єкта оцінки.

Аналіз англomовних медіатекстів жанрів *новинне повідомлення* й *аналітична стаття* показав, що в цих публікаціях суб'єктами оцінки можуть бути:

1. Журналіст – автор статті, який виступає в ролі оповідача/спостерігача (т. зв. імпліцитний суб'єкт [30]).

2. Персонаж статті – автор цитати, що містить оцінку.

3. Колективний автор: спільнота (*many / others think / believe / consider, it is useful / hard / good, the problem is that, the truth is, etc.*).

З урахуванням наведених логічних конфігурацій, у яких може бути актуалізована опозиція «свій – чужий», і суб'єкт, і об'єкт оцінки можуть грати роль «свого» і «чужого».

Підстава оцінки в оцінному акті слугує параметром, що дає змогу розмежувати «свого» і «чужого». При цьому доцільно спиратися на соціокультурну класифікацію Е. Вейцман, що включає такі критерії:

1) особистість (мовні факти дають змогу переконатися в тому, що світоглядні установки відіграють значну роль у визначенні «своїх» і «чужих»);

2) соціальна група (наприклад, соціальні групи, систематизовані за віковою ознакою: «свій» як представник молоді та той, хто поділяє всі аспекти молодіжної культури, а «чужий» як представник старшого покоління, що дотримується властивих своєму поколінню культурних норм);

3) соціальні організації (розмежування «своїх» і «чужих» за лінією професійних спільнот);

4) соціальні інститути (наприклад, соціальні інститути, що є суб'єктами правової культури, зумовлюють диференціацію «свій – чужий» у формі «злочинець vs законослухняний громадянин»; соціальні інститути, що є суб'єктами наукової культури, зумовлюють поділ «свій – чужий» в аспекті належності до різних наукових спільнот, але частіше в аспекті належності / неналежності до наукової спільноти в цілому; соціальні інститути, що є суб'єктами світської та релігійної культури, зумовлюють межу «свого» і «чужого» як «світське vs релігійне» або як таке, що належить до різних конфесій);

5) класи (наприклад, «багаті vs бідні»);

6) етноси;

7) регіональні спільноти (просторова ознака відіграє важливу роль у розмежуванні «свого» і «чужого»; *регіональну спільноту* розуміють як будь-яке об'єднання, що володіє просторовими характеристиками і відмежовує себе від аналогічних об'єднань (наприклад, протиставлення «Захід vs Схід»));

8) раса (розмежування «свій – чужий» за расовою ознакою) [31, 102–103].

Аналіз дібраних медіатекстів засвідчив, що лише два параметри з перелічених, зокрема «соціальні інститути» та «регіональні спільноти», можуть слугувати підставою для виділення «свого» і «чужого». Це пояснюється тематикою медіатекстів, які сформували емпіричний корпус і присвячені конфліктам (збройним, політичним, економічним, релігійним).

Параметр «регіональна спільнота», який є найбільш репрезентативним, оприявнений в основному в медіатекстах, присвячених зовнішнім конфліктам. Наприклад, у публікації впливового британського видання *«The Guardian»* *“Kim Jong-un: fragile and under pressure but he won't give up”*, присвяченій заявам лідера Північної Кореї Кім Чен Ина, йдеться про призупинення ядерних випробувань. У новині опозиція «свій – чужий» може бути представлена таким чином: «своїми» є представники США, тоді як Північна Корея виступає в ролі «чужого» за ознакою «регіональна спільнота», а саме «Захід vs Схід».

Менш частотний параметр «соціальні інститути» зафіксований в публікаціях, присвячених

внутрішнім конфліктам (наприклад, в опозиціях «релігійне vs світське», «демократи vs республіканці»). Так, у медіатексті американського популярного видання «New York Daily News», що підтримує Демократичну партію США, *“Trump tells his own spy chiefs to ‘go back to school’ after they contradict him on North Korea”* йдеться про те, що президент США закликав представників розвідувального співтовариства США «повернутися до школи» через те, що вони, на його думку, недооцінюють небезпеку з боку Ірану. Диференціація «свого» і «чужого» у зазначеній публікації відбувається за параметром «соціальні інститути» (з точки зору належності до різних політичних партій, а саме «демократи vs республіканці»). Таким чином, Д. Трамп і розвідка США позиціоновані як «чужі», а автор публікації й представники Демократичної партії – як «свої».

Домінування параметра «регіональна спільнота» (80%) над параметром «соціальні інститути» (20%) пояснюється тим фактом, що публікаційну повістку дібраних для аналізу видань фокусовано радше на зовнішніх конфліктах, серед іншого й для відволікання уваги від внутрішньодержавних проблем.

Проведений аналіз показав, що більшість запропонованих конфігурацій опозиції «свій – чужий» знаходять своє вираження в англomовних публікаціях конфліктної тематики.

Добірка емпіричного матеріалу продемонструвала, що в медіатекстах жанру *новинне повідомлення* англomовного медіадискурсу найбільш частотною є модель $C \rightarrow -C$ (55%). Моделі $C \rightarrow +C$ і $C_1 \rightarrow -C_2$ у текстах новинних повідомлень виявлені не були. А отже, виокремлюємо такі моделі, що є частотними у просторі англomовного дискурсу:

Модель «свій» (C) дає негативну оцінку «чужому» (C) (55%)

Прикладом реалізації конфігураційної моделі $C \rightarrow -C$ може слугувати уривок з новинного повідомлення *“Why are doctors in the Middle East cosying up to foreign armies”* у впливовому британському виданні «The Independent», присвяченому характеристиці діяльності лікарів гуманітарних організацій, що надають свої послуги в гарячих точках, а саме тому, як вони співпрацюють з бойовиками задля свого прибутку. Диференціація аналізованої опозиції відбувається за принципом «соціальні інститути»: «своїми» виступають медики, які працюють у медичній гуманітарній організації «Лікарі без кордонів» (MSF), а «чужими» – медики-контрактники, основною метою яких є заробіток. Так, уривок Jonathan Whittall of Medecins Sans Frontieres *scathingly attacked what he called “stethoscopes for hire”, those who operated as contractors driven by profit rather than the principles that guide humanitarian action in conflict* (16) свідчить про те, що координатор «Лікарів без кордонів» Джонатан Віттал (C) негативно оцінює діяльність медиків-підрядників (C) (він їх метафорично називає «стетоскопами за наймом»), які працюють усупереч гуманітарним принципам.

Модель «чужий» (C) дає негативну оцінку «своєму» (C) (16%)

Опозицію «свій – чужий» і, зокрема, одну з її конфігурацій, $C \rightarrow -C$, актуалізовано в новині *“North*

Korea calls Pompeo ‘poisonous plant’ for promoting sanctions” американського таблоїду «New York Post», присвяченій реакції МЗС Північної Кореї на погрози з боку держсекретаря США Майка Помпео ввести чергові санкції проти Північної Кореї з метою проведення останніми повної денуклеаризації. У цій публікації поділ на «свого» і «чужого» відбувається за параметром «регіональна спільнота», з урахуванням чого «своїм» є М. Помпео, а «чужими» – представники Північної Кореї. Звідси конфігурація $C \rightarrow -C$ реалізується в таких прикладах: *North Korea’s top diplomat on Friday called Secretary of State Mike Pompeo a “poisonous plant of American diplomacy” for promoting sanctions that could hinder denuclearisation talks with the United States. Since then he’s demanded that Pompeo be replaced with a “more mature” person* (10). Як бачимо, глава МЗС Північної Кореї (C) дає негативну оцінку держсекретареві США (C), описуючи його як «отруйну рослину американської дипломатії» і висловлюючи бажання вести переговори з більш зрілою людиною (на відміну від М. Помпео).

Модель «свій» (C) дає негативну оцінку «своєму» (C) (7%)

Прикладом реалізації названої моделі є новина впливового британського видання «The Guardian» *“Congress to launch sanctions on Turkey as Trump measures deemed ineffective”*, у якій йдеться про те, що санкції, введені президентом США Дональдом Трампом, є недостатньо ефективні, тоді як запропонований Конгресом США законопроект з розширеними санкціями, який підтримують обидві партії, міг би змусити президента Туреччини Реджепа Ердогана зупинити військове вторгнення в північно-східну Сирію. Опозиція «свій – чужий» у цій публікації ґрунтується на регіональному параметрі, з огляду на що Туреччина виступає в ролі «чужого», представники ж США є «своїми». У цьому випадку прикладом актуалізації конфігурації $C_1 \rightarrow -C_2$ може слугувати такий уривок: *Senator van Hollen called the Trump measures a “pathetic response”, pointing out that steel exports to the US were a fraction of one per cent of Turkey’s total exports* (3). Сенатор від Демократичної партії США Кріс ван Холлен (C) виступає з жорсткою критикою санкцій, раніше введених Д. Трампом (C), називаючи їх «жалюгідними відповідними заходами».

Модель «свій» (C) дає позитивну оцінку «своєму» (C) (5%)

У новині британського таблоїду «Daily Mail» *“Turkey captures several villages in northern Syria on third day of offensive against US-backed Kurdish militia”* як ілюстрації йдеться про триваючий наступ турецького уряду в північній Сирії і бої із Загонами народної самооборони, яких Туреччина вважає «терористичними об’єднаннями». Диференціація «свого» і «чужого» відбувається за параметром «регіональна спільнота», відповідно «своїми» є підтримувані США курди, а «чужими» – Туреччина. Конфігурація $C \rightarrow +C$ знаходить своє вираження в контексті *We recognise and fully appreciate Turkey’s legitimate right to protect its own citizens from terrorist elements that may be launching attacks against Turkish*

citizens on Turkish soil from Syria (14), у якому колишній держсекретар США Р. Тіллерсон (С) відзначає свою підтримку і розуміння того, що турецький уряд (Ч) має законне право на захист своїх громадян від нападів бойовиків.

Модель «свій» (С) дає негативну оцінку «чужому» (Ч) (46%)

Медіатекст жанру *аналітична стаття* “Peace more distant than ever in Hong Kong as battle grips universities”, опублікований у впливовому британському виданні «The Guardian», присвячений конфлікту між протестувальниками в Гонконзі та владою спеціального адміністративного району КНР, що виник як реакція на законопроект про екстрадицію на материкову частину Китаю. Диференціація «свого» і «чужого» у цій публікації відбувається за параметром «соціальні інститути»: «своїми» виступають протестувальники, які знаходять підтримку, зокрема, в особі політичних діячів Великої Британії та США, а «чужими» – влада Гонконгу. Конфігураційна модель $C \rightarrow - Ч$ реалізується у фрагменті “She has since **toughened up, giving unconditional backings to the increasingly aggressive and disproportionate use of force**”, said Kenneth Chan, a professor at Hong Kong Baptist University and former lawmaker. “She has no political solution and is **no longer mentioning her dialogues with the people**” (11), де професор одного з університетів Гонконгу (С) негативно оцінює дії глави адміністрації Гонконгу К. Лам (Ч), відзначаючи, що та заохочує агресію силовиків, у такий спосіб відмовляючись від ведення діалогу з народом.

Модель «свій» (С) дає негативну оцінку «своєму» (С) (10%)

У медіатексті жанру *аналітична стаття* “Abandoned by U.S. in Syria, Kurds Find New Ally in American Foe” впливового американського видання «The New York Times», присвяченому виведенню американських військ з півночі Сирії, що призвело до угоди покинутих США курдських бойових загонів із сирійським урядом, який є заклятим ворогом США, поділ на «своїх» і «чужого» здійснюється за параметром «регіональна спільнота»: «своїми» є США і до певного моменту підтримувані ними курди, «чужими» – уряд Сирії: *As the Turkish incursion progresses and Kurdish casualties mount, members of the Syrian Democratic Forces have grown increasingly angry at the United States* (1). Деякі вважають крок пана Д. Трампа зрадою, що актуалізує конфігурацію $C_1 \rightarrow - C_2$. Так, тут члени «Демократичних сил Сирії» (С) розцінюють дії президента США (С) як зраду і обурюються їхнім рішенням вивести війська.

Модель «свій» (С) дає позитивну оцінку «своєму» (С) (10%)

У публікації британського таблоїду «Daily Mail» “British volunteers prepare to battle Turkish military in Syria following Erdogan’s ‘Operation Olive Branch’ offensive, saying it is their ‘duty’ to fight alongside Kurds after helping their struggle against ISIS” йдеться про готовність британських і американських добровольців битися на боці курдських бійців з «Демократичних сил Сирії» у війні проти турків. Диференціація в рамках досліджуваної опозиції відбувається

за регіональним параметром: «своїми» є західні добровольці та курдські війська, «чужими» – Туреччина. Конфігураційну модель $C_1 \rightarrow + C_2$ реалізовано в прикладі: *The “kindness and comradeship the Kurdish people have shown” was his “motivation to take on a sovereign country and a NATO ally* (2). У цьому уривку британський доброволець на ім’я Лей (С) позитивно оцінює курдський народ (С), мотивуючи в такий спосіб свою участь у конфлікті між Туреччиною і курдами.

Модель «чужий» (Ч) дає негативну оцінку «своєму» (С) (8%)

У медіатексті жанру *аналітична стаття* “Fighting Trumpism without dropping names” впливового американського видання «The Washington Post» описано передвиборче турне сенатора Е. Уоррен у штаті Айова, зокрема його утримання від прямої критики чинного президента США Д. Трампа, й акцентовано критичні зауваження щодо політики, яку проводить уряд, що побічно підтверджує її незгоду з діями Д. Трампа. Поділ на «свого» і «чужого» у цій публікації опертий на параметр «соціальні інститути» («демократи vs республіканці»), а саме «своїм» є Е. Уоррен – представник Демократичної партії, якій симпатизує даному виданню, а «чужим» – Д. Трамп, який представляє інтереси Республіканської партії. Конфігураційна модель $Ч \rightarrow - С$ знаходить вираження в прикладі *The claim had drawn criticism from President Trump and other Republicans; after the results were released they continued to criticize her...* (6), у якому опонент республіканці (Ч) піддають критиці оприлюднення результатів ДНК-тесту сенатором Уоррен (С).

Модель «чужий» (Ч) дає негативну оцінку «чужому» (Ч) (8%)

У медіатексті впливового британського видання «The Guardian» “How Gillibrand’s ‘fearlessness’ makes her a formidable 2020 contender”, присвяченому одній з потенційних кандидаток на виборах президента США від Демократичної партії К. Джиллібранд, поділ на «свого» і «чужого» здійснюється за параметром «регіональна спільнота», на основі чого «своїм» є імпліцитний автор статті, а «чужими» – американські політичні діячі: сенатор штату Кірстен Джиллібранд і президент США Д. Трамп. Конфігураційну модель $Ч_1 \rightarrow - Ч_2$ актуалізовано в прикладі *She called on the president to resign amid allegations of sexual misconduct by as many as 17 women, and infamously told a crowd of Trump’s White House tenure: “Has he kept his promises? No. Fuck no”* (7), у якому К. Джиллібранд (Ч) звинувачує президента Д. Трампа (Ч) у сексуальних домаганнях щодо 17 жінок і закликає останнього піти у відставку.

Модель «чужий» (Ч) дає позитивну оцінку «чужому» (Ч) (4%)

У впливовому британському виданні «The Guardian» медіатекст “Kim-chi and El Trampo tacos: Singapore feeds pre-summit anticipation” присвячений тому, як люди готуються і чого чекають від майбутнього саміту між Кім Чен Ином і Дональдом Трампом у Сингапурі. Опозиційний поділ на «свого» і «чужого» відбувається за параметром «регіональна

спільнота»: «своїм» виступає автор публікації, а «чужими» – представники Північної Кореї та США як представники іншого регіонального співтовариства. В уривку “*I have to admit that when it comes to which is selling better, it is leaning towards Trump as the favourite at the moment*”, *laughed Ganesh. “That’s just the way of the world isn’t it, everything leans towards Trump”* (13) конфігурація $C_1 \rightarrow + C_2$ виражається в тому, що представник малого бізнесу в Сингапурі (C_1) метафорично зазначає, що все в цьому світі крутиться навколо Трампа (C_2).

Модель «свій» (C) дає позитивну оцінку «чужому» (Ч) (1%)

У медіатексті жанру *аналітична стаття* “*Fact check: Trump says North Korea summit “productive”. Was it*” популярного американського видання «USA Today» відзначається позитивна позиція Дональда Трампа і його надії на прогрес у розвитку відносин з Північною Кореєю загалом і в питаннях денуклеаризації зокрема. «Свої» і «чужі» диференційовані за регіональним параметром: США виступають у ролі «своїх», а Північна Корея – «чужих». Конфігураційна модель $C \rightarrow + Ч$ знаходить вираження в наступному уривку згаданої публікації: ... *everybody can now feel much safer than the day I took office. There is no longer a Nuclear Threat from North Korea. Meeting with Kim Jong Un was an interesting and very positive experience. North Korea has great potential for the future!* (5) Тут Д. Трамп (C) підкреслює, що зустріч з Кім Чен Іном (Ч) є для нього цікавим і позитивним досвідом.

Упродовж проведеного аналізу відзначено, що найбільш репрезентативною моделлю, яку втілено в медіатекстах *feature article*, є конфігурація $C \rightarrow - Ч$ (46%); найменш репрезентативною – модель $C \rightarrow + Ч$ (1%). Моделі $Ч \rightarrow + C$ у дібраних текстах жанру *аналітична стаття* не виявлено.

Доходимо висновку, що актуалізовані конфігурації $C_1 \rightarrow + C_2$, $C_1 \rightarrow - C_2$, $C \rightarrow + Ч$, $C \rightarrow - Ч$, $Ч \rightarrow - C$ і $Ч_1 \rightarrow + Ч_2$ є інваріантними для медіатекстів жанрів *news report* та *feature article*, тоді як конфігурація $Ч_1 \rightarrow - Ч_2$ є варіативною, оскільки представлена тільки в медіатекстах жанру *feature article*.

Окрім того, у медіатекстах як жанру *новинне повідомлення*, так і жанру *аналітична стаття* спостережено випадки, коли автор публікації не асоціює себе з жодним героєм публікації як зі «своїм», і досліджувана опозиція виражається імпліцитно через позицію її автора. Такі випадки можна представити у вигляді конфігураційних моделей, які вважають інваріантними, оскільки вони наявні в медіатекстах обох досліджуваних жанрів:

Модель «імпліцитний свій» (C_{impl}) – автор публікації / імпліцитний суб’єкт оцінки – дає позитивну оцінку «чужому» (Ч) ($C_{impl} \rightarrow + Ч$). Прикладом може слугувати медіатекст впливового британського видання «The Guardian» “*The fight of my life*”: *Elizabeth Warren kicks off 2020 bid in Iowa*”, у якому поділ на «свого» і «чужого» відбувається за параметром «регіональна спільнота»: «своїм» виступає автор статті як імпліцитний суб’єкт оцінки, «чужим» – сенатор США Елізабет Воррен. В уривку *The Democrat, whose criticism of big banks and corporations has made her a progressive star, was*

appearing as part of a five-city tour across the crucial state over the weekend. She was also scheduled to stop in Sioux City, Storm Lake, Des Moines and Ankeny (12) автор медіатексту жанру *аналітична стаття* (C_{impl}) позитивно оцінює Е. Воррен (Ч), характеризуючи її як «прогресивну зірку» за її критику великих корпорацій.

Модель «імпліцитний свій» (C_{impl}) дає негативну оцінку «чужому» (Ч) ($C_{impl} \rightarrow - Ч$)

Так, у медіатексті “*Will Trump let Russia take the Azov Sea?*”, опублікованому у впливовому американському виданні «The Washington Post», йдеться про так звану російську агресію в Азовському морі. Основою поділу на «свого» і «чужого» є «регіональний параметр»: «своїми» є США, «чужими» – росія. Уривок *Russia has been intensifying the pressure on Ukraine over the past three to four months in small steps, similar to what we saw in moscow’s creeping aggression against Georgia in the spring and summer of 2008... Other russian actions look ominous in retrospect* (15) ілюструє згадану конфігурацію, оскільки автор цієї публікації (C_{impl}) негативно оцінює дії росії (Ч), характеризуючи їх як «агресивні» і «зловісні».

У процесі проведеного аналізу конфігураційних моделей опозиції «свій – чужий» у вибірці англомовних медіатекстів встановлено, що ця опозиція може втілюватися у двох принципово різних типах організації матеріалу:

1) **одномодельний тип** – у межах однієї публікації активізується лише одна з описаних раніше конфігураційних моделей (наприклад, тільки модель «ми – добрі, вони – злі», або тільки модель «ми – цивілізовані, вони – варвари» тощо). Опозиція при цьому будується чітко й однорізно, без внутрішніх суперечностей чи альтернативних ракурсів;

2) **багатомодельний тип** – у тому самому тексті одночасно розгортається кілька (від двох до п’яти) різних конфігураційних моделей; наприклад, образ «чужого» може одночасно конструюватися як загрозливий і водночас примітивний, як агресивний і як слабкий, як культурно відсталий і як небезпечний носій іншої ідеології; таке напругування моделей створює складніший, багатогранний і часто внутрішньо амбівалентний образ.

Кількісний підрахунок показав виразну перевагу багатомодельного типу: він становить 90% проаналізованих текстів (162 з 180 публікацій). Одномодельний тип трапляється лише в 10% випадків і переважно в коротких жанрах (новинні замітки, редакційні коментарі малої форми), де автор обмежений обсягом і прагне максимальної однозначності повідомлення.

Така статистична перевага багатомодельного втілення засвідчує, що сучасні англомовні медіа, описуючи «чужого», рідко задовольняються одним стереотипом, а воліють комбінувати кілька дискурсивних стратегій одночасно. Це посилює емоційний і риторичний ефект, ускладнює спростування та робить конструювання образу ворога/іншого стійкішим до критики.

Так, новина *China blasts Mike Pence’s “arrogance and hypocrisy” over human rights remarks*, надрукована у впливовому американському виданні «New

York Post», є прикладом багатомодельної реалізації опозиції «свій – чужий» у межах тексту публікації. Цей медіатекст присвячений критиці політики адміністрації Д. Трампа і зовнішньополітичних помилок у відносинах з Китаєм; диференціація опозиції «свій – чужий» відбувається за принципом «регіональна спільнота»: «свій» – США в особі віце-президента М. Пенса, «чужий» – Китай і його влада. У згаданому медіатексті реалізується відразу чотири конфігурації моделі, а саме: $\mathbf{C} \rightarrow -\mathbf{C}$, $\mathbf{C}_1 \rightarrow -\mathbf{C}_2$, $\mathbf{C} \rightarrow -\mathbf{C}$, $\mathbf{C} \rightarrow +\mathbf{C}$.

Прикладом конфігурації $\mathbf{C} \rightarrow -\mathbf{C}$ слугує висловлювання офіційного представника МЗС Китаю Хуа Чуньїн: “*A handful of politicians with Pence at their head have confused black with white on these issues, making irresponsible remarks and creating rumors to slander others*”, – she said (3), у якому вона ($\mathbf{C}$) негативно оцінює політику, яку провадить М. Пенс ($\mathbf{C}$), відзначаючи, що та базується на «легковажних коментарях», які породжують чутки й наклепи.

Конфігурація $\mathbf{C}_1 \rightarrow -\mathbf{C}_2$ також знаходить своє вираження в такому медіатексті: *In siding with the Chinese Communist Party and silencing free speech, the NBA is acting like a wholly owned subsidiary of the authoritarian regime for failing to stand up to the government's criticism of Rockets general manager Daryl Morey* (3). М. Пенс ($\mathbf{C}_1$) звинувачує керівників NBA ($\mathbf{C}_2$) в тому, що вони підтримують Компартію Китаю і її політику, у такий спосіб стаючи «дочірньою фірмою» авторитарного режиму.

Прикладом наступної конфігураційної моделі ($\mathbf{C} \rightarrow -\mathbf{C}$) в аналізованому медіатексті є уривок *Pence's speech at the Woodrow Wilson International Center for Scholars was billed as follow-up to an address he gave last year in which he accused China of improperly seeking to influence congressional elections to defeat President Trump* (3), у якому М. Пенс ($\mathbf{C}$) звинувачує офіційний Китай ($\mathbf{C}$) у неприйнятних спробах вплинути на президента Трампа шляхом втручання у вибори до Конгресу США.

Новинне повідомлення репрезентоване й конфігураційною моделлю $\mathbf{C} \rightarrow +\mathbf{C}$, оприявленою фрагментом: *He emphasized the US does not want to decouple and repeated how US President Donald Trump is willing to start a new future with China, it said. He also underlined the friendship between Chinese President Xi and his US counterpart Donald Trump* (3). У наведеному уривку зазначено, що М. Пенс ($\mathbf{C}$) все ж бачить певні підстави для оптимізму у відносинах США – Китай, підкреслюючи бажання американського президента щодо дружби і планів на майбутнє з Китаєм ($\mathbf{C}$).

Медіатекст “*No, Trump couldn't shoot someone without being investigated for it*” американського впливового видання «The Washington Post» присвячений тому, що президент США поводить себе так, ніби він стоїть над законом держави й імпічмент, незважаючи на всі його «протиправні дії на президентському посту», йому не загрожує. Диференціація на «свого» і «чужого» у згаданій публікації відбувається за параметром «соціальні інститути» («демократи vs республіканці»). Звідси Д. Трамп видається «чужим», а представники Демократичної

партії – «своїми». Цей медіатекст слугує прикладом одномодельної реалізації опозиції «свій – чужий», а саме конфігураційна модель $\mathbf{C}_{\text{імпл}} \rightarrow -\mathbf{C}$ знаходить своє вираження в тексті публікації. Наприклад, в уривку *The president is arguing that he's completely above the law. He's wrong* (9) автор публікації ($\mathbf{C}_{\text{імпл}}$) підкреслює той факт, що президент Трамп ($\mathbf{C}$) вважає, що він може бути над законом, проте він помиляється.

Зазначаємо, що одномодельна реалізація опозиції «свій – чужий» у вибраних медіатекстах відбувається тільки за допомогою конфігураційної моделі $\mathbf{C}_{\text{імпл}} \rightarrow -\mathbf{C}$.

Висновки та перспективи досліджень. Проведене дослідження дало змогу встановити, що в англomовних медіатекстах конфліктної тематики бінарна опозиція «свій – чужий» є одним із центральних механізмів ідеологічного позиціонування та формування громадської думки. Її актуалізація відбувається переважно за двома параметрами: «регіональна спільнота» (80%) та «соціальні інститути» (20%). Домінування параметра «регіональна спільнота» пояснюється фокусом дібраних видань на зовнішніх конфліктах (Північна Корея, Китай, Росія, Сирія, Туреччина), що уможлиблює відволікати увагу від внутрішніх проблем і конструювати образ зовнішньої загрози. Параметр «соціальні інститути» частіше активізується у висвітленні внутрішніх конфліктів (протистояння демократів і республіканців, релігійні і культурні суперечності).

Найрепрезентативнішою конфігураційною моделлю як у жанрі *новинне повідомлення*, так й *аналітична стаття* є $\mathbf{C} \rightarrow -\mathbf{C}$ («свій» негативно оцінює «чужого») – 55% і 46% відповідно. Ця модель відображає базову ідеологічну стратегію західних медіа – дискредитацію «чужого» та легітимацію «свого». Багатомодельна реалізація опозиції (90% текстів, до чотирьох моделей в одному тексті) значно переважає над одномодельною, що свідчить про складну, багатоваріаційну організацію оцінювального впливу й прагнення авторів/редакцій забезпечити максимальну переконливість повідомлення.

Виявлено чітке розмежування інваріантних та варіативних конфігурацій: інваріантними для обох жанрів є $\mathbf{C} \rightarrow -\mathbf{C}$, $\mathbf{C} \rightarrow -\mathbf{C}$, $\mathbf{C}_1 \rightarrow -\mathbf{C}_2$, $\mathbf{C}_1 \rightarrow +\mathbf{C}_2$, $\mathbf{C}_{\text{імпл}} \rightarrow -\mathbf{C}$, $\mathbf{C}_{\text{імпл}} \rightarrow +\mathbf{C}$; варіативною, представленою лише в жанрі *аналітична стаття*, – конфігурація $\mathbf{C}_1 \rightarrow -\mathbf{C}_2$. Це підтверджує більшу аналітичну свободу й можливість залучення «чужого голосу» для критики іншого «чужого» саме в розлогих авторських текстах.

Отримані результати доводять, що оцінні стратегії (дискредитація, солідаризація, дистанціювання, легітимація) і тактики (метафоризація, іронія, цитування, імпліцитна оцінка) є не випадковими, а системними інструментами конструювання образу «чужого» і зміцнення групової ідентичності читача як «свого».

Перспективи подальших досліджень вбачаємо за такими напрямками: 1) зіставний аналіз реалізації опозиції «свій – чужий» в англomовних і українськомовних медіатекстах однієї тематики

(зокрема висвітлення російсько-української війни у 2022–2025 рр.) з метою виявлення національно-специфічних стратегій; 2) діахронічне дослідження динаміки конфігураційних моделей у межах одного видання (наприклад, еволюція образу Китаю чи Росії в «The Guardian» і «The Washington Post» у 2016–2025 рр.) залежно від зміни політичної кон'юнктури та редакційної політики; 3) корпусне дослідження візуальних засобів актуалізації опозиції

«свій – чужий» (фотографії, інфографіка, меми) у цифрових медіа; 4) експериментальне вивчення сприйняття читачами різних конфігураційних моделей та їхнього впливу на формування ставлення до «чужого».

Результати можуть бути застосовані в практиці критичного аналізу медіа, медіаосвіти, політичної лінгвістики та підготовці фахівців із міжнародної журналістики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бурдые П. Практичний глудз. Київ : Український Центр духовної культури, 2003. 503 с.
2. Дубчак О. П. Концептуальна опозиція «свій» – «чужий» в українській мовній картині світу : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. філол. наук : 10.02.01. Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2009. 22 с.
3. Еко У. Історія європейської цивілізації. Близький Схід. Вид. 2, перер. Харків : Фоліо, 2024. 1310 с.
4. Йолкіна Л. В. Бінарна опозиція «свій» – «чужий» у малій прозі Володимира Леонтовича. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія : Філологічні науки (Літературознавство)*. 2016. № 2 (18). С. 116–119. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmduf_2016_2_24.
5. Кривицька О. В. Дихотомія «свій» / «чужий» у контексті теорій кордонів та порубіжжя. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2015. Вип. 2. С. 196–208. URL: https://ipend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/kryvytska_dyhotomia.pdf.
6. Кузнецова Т. В. Концепт «свій – чужий» у лінгвокультурологічних дефініціях. *Вісник СумДУ. Серія : Філологія*. 2007. № 2. С. 37–40. URL: <https://tractatus.sumdu.edu.ua/Arhiv/2007-1/6.pdf>.
7. Матвійчук Т. П., Житар І. В. Мовні засоби впливу на читача у сучасних ЗМІ. *Закарпатські філологічні студії*. 2024. Вип. 36. С. 38–42. URL: <http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/36/8.pdf>.
8. Матузкова О. П. Лінгвокультура та переклад : монографія. Одеса : ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2022. 200 с.
9. Приходько Г. І., Добровольська М. Б. Засоби вираження імпліцитної оцінки в англійськомовному художньому дискурсі : лінгвопрагматичний аспект : монографія. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2024. 168 с. URL: <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/download/267/8059/18116-1?inline=1>.
10. Сандига К. Бінарна опозиція «свій – чужий» українською та англійською мовами: аналіз семантичних спектрів. *Мовний простір сучасного світу* : тези доповідей VII Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів і молодих учених (м. Київ, 26 травня 2023 р.). Київ : НаУКМА, 2023. С. 195–200. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/19716e7a-a751-45a2-835e-d9e2f2ecc8af/content>.
11. Семашко Т. Межі дихотомії «свій» – «чужий» в аспекті етнічної стереотипізації. *Наукові записки [Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка]. Серія : Мовознавство*. 2014. № 2. С. 237–241. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NZTNPUmz_2014_2_47.
12. Ступницька Н. М. Дихотомія «свій» – «чужий» як ментальний образ в аспекті імагологічного аналізу. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. Т. 2. Вип. 32. С. 163–167. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/32/part_2/30.pdf.
13. Сухомлинов О. Бінарна опозиція «Свій» – «Чужий» як спосіб світосприйняття. *Zeszyt naukowy prac ukrainoznawczych*. Gorzów Wielkopolski, 2018. № 2. С. 9–18. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Sukhomlynov_O_M/Binarna_opozycja_Svii_Chuzhyi_ia_sposib_svitospriyniattia.pdf.
14. Сютя Г. М. Лінгвософія опозиції «свій – чужий» у текстах періоду російсько-української війни. *Українська мова*. 2023. № 2 (86). С. 3–34. URL: <https://ukrmova.iul-nasu.org.ua/wp-content/uploads/sites/8/2023/06/UM-2-2023.pdf>.
15. Сютя Г. Вербальна дегуманізація образу «ворог» у текстах російсько-української війни. *Ucrainica X. Současná ukrajinistika. Problémy jazyka, literatury a kultury : sborník příspěvků*. Univerzita Palackého v Olomouci. Olomouc, 2023. С. 208–217.
16. Тхоровська С. «Дихотомія «свій» – «чужий» у комунікативному просторі ідеологічного дискурсу (на прикладі використання пасиву в текстах редакційних статей «The New York Times» та «The Daily Telegraph»)). *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. 2013. Вип. 18. С. 375–380. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_filol_2013_18_77.
17. Bartmiński J. Opozycja swój / obcy a problem językowego obrazu świata. *Etnolingwistyka. Problemy Języka I Kultury*. 2007. No. 19. S. 35–59. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1206035>.
18. Bell A. Approaches to Media Discourse. Oxford (UK); Malden, Massachusetts (USA) : Blackwell, 1997. 304 p.
19. Bell A. The language of news media. Oxford (UK); Cambridge, Massachusetts (USA) : Blackwell, 1991. 296 p.
20. Blommaert J. Discourse : A Critical Introduction. Cambridge : Cambridge University Press, 2005. xiii. 299 p.
21. Chilton P. Analysing Political Discourse: Theory and Practice. London; New York : Routledge, 2004. 226 p. URL: <https://voidnetwork.gr/wp-content/uploads/2016/10/Analysing-political-discourse-Theory-and-Practice-by-Paul-Chilton.pdf>.
22. Kosovych O. V. Réalisation de l'opposition binaire "le sien/l'étranger" (dans le contexte de la littérature animaliste française). *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Журналістика*. 2024. Т. 35 (74). № 1. Ч. 1. С. 107–113. DOI: 10.32782/2710-4656/2024.1.1/18.
23. Lakoff G. Don't Think of an Elephant! Know Your Values and Frame the Debate. White River Junction, VT : Chelsea Green Publishing, 2004. 144 p.

24. Lévi-Strauss C. Structural Anthropology / trans. From French by C. Jacobson, & B. Grundfest Schoeph. New York : Basic Books, 1963. 448 p. URL: https://monoskop.org/images/e/e8/Levi-Strauss_Claude_Structural_Anthropology_1963.pdf.
25. Musolff A. Political Metaphor Analysis : Discourse and Scenarios. London : Bloomsbury, 2016. 209 p.
26. Said E. Orientalism. London : Penguin Books, 2019. 432 p.
27. Saussure F. de. Cours de linguistique générale. Paris : Payot, 1997. 269 p. URL : https://monoskop.org/images/f/fl/Saussure_Ferdinand_de_Cours_de_linguistique_generale_Edition_critique_1997.pdf.
28. Saussure F. de. Ecrits de linguistique générale. Paris : Gallimard, 2003. 353 p.
29. Van Dijk T. A. Discourse and Power. Basingstoke : Palgrave Macmillan, 2008. 308 p.
30. Weizman E. Positioning in Media Dialogue : Negotiating Roles in the News Interview (Dialogue Studies). Amsterdam / Philadelphia : John Benjamins, 2008. 208 p.
31. Wodak R. The Politics of Fear: The Shameless Normalization of Far-Right Discourse. 2nd ed. London : SAGE Publications Ltd, 2020. 360 p.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Abandoned by U.S. in Syria, Kurds Find New Ally in American Foe. The New York. URL: <https://www.nytimes.com/2019/10/13/world/middleeast/syria-turkey-invasion-isis.html>.
2. British volunteers prepare to battle Turkish military in Syria following Erdogan's "Operation Olive Branch" offensive, saying it is their "duty" to fight alongside Kurds after helping their struggle. Daily Mail. URL: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-5306509/Britons-volunteers-ready-battle-Turkish-military.html>.
3. China blasts Mike Pence's "arrogance and hypocrisy" over human rights remarks. New York Post. URL: <https://nypost.com/2019/10/25/china-blasts-mike-pences-arrogance-and-hypocrisy-over-human-rights-remarks/>.
4. Congress to launch sanctions on Turkey as Trump measures deemed ineffective. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/world/2019/oct/15/turkey-syria-congress-trump-sanctions>.
5. Fact check: Trump says North Korea summit "productive". Was it? USA Today. URL: <https://www.usatoday.com/story/news/politics/2019/02/27/trump-kim-summit-fact-checking-trumps-claims-north-korea/2920522002/>.
6. Fighting Trumpism without dropping names. The Washington Post. 7 January 2019. P. A3.
7. How Gillibrand's "fearlessness" makes her a formidable 2020 contender. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/us-news/2019/jan/17/kirsten-gillibrand-formidable-2020-presidential-candidate>.
8. Kim Jong-un: fragile and under pressure but he won't give up. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/world/2018/apr/21/fragile-under-pressure-kim-jong-un-wont-give-up>.
9. No, Trump couldn't shoot someone without being investigated for it. The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com/outlook/2019/10/24/no-trump-couldnt-shoot-someone-without-being-investigated-it/>.
10. North Korea calls Pompeo 'poisonous plant' for promoting sanctions. The New York Post, 23.08.2019.
11. Peace more distant than ever in Hong Kong as battle grips universities. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/world/2019/nov/13/peace-more-distant-than-ever-in-hong-kong-as-battle-grips-universities>.
12. "The fight of my life": Elizabeth Warren kicks off 2020 bid in Iowa. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/us-news/2019/jan/05/elizabeth-warren-2020-iowa-donald-trump>.
13. Trump tells his own spy chiefs to "go back to school" after they contradict him on North Korea Kim-chi and El Trumpo tacs: Singapore feeds pre-summit anticipation. New York Daily News. URL: <https://www.theguardian.com/world/2018/jun/09/kim-chi-and-el-trumpo-tacs-singapore-feeds-pre-summit-anticipation>.
14. Turkey captures several villages in northern Syria on third day of offensive against US-backed Kurdish militia. Daily Mail. URL: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-5300165/Turkey-captures-villages-northern-Syria.html>.
15. Will Trump let Russia take the Azov Sea? The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com/opinions/2018/11/28/will-trump-let-russia-take-azov-sea/>.
16. Why are doctors in the Middle East cosying up to foreign armies? The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/voices/iraq-mosul-doctors-medicins-sans-frontieres-usa-army-humanitarian-a8160306.html>.

REFERENCES

1. Bourdieu, P. (2003). Praktychnyi hluzd [Practical reason]. Kyiv: Ukrainskyi Tsentr dukhovnoi kultury [in Ukrainian].
2. Dubchak, O. P. (2009). Kontseptualna opozytisia "sviy" – "chuzhyi" v ukraïnskii movnii kartyni svitu [The conceptual opposition "us" – "them" in the Ukrainian linguistic worldview]. (Avtoreferat dysertatsii kandydata filolohichnykh nauk). Kyiv [in Ukrainian].
3. Eco, U. (2024). Istoriia yevropeiskoi tsyvilizatsii. Blyzkyi Skhid [History of European civilization: The Middle East] (2nd rev. ed.). Kharkiv: Folio [in Ukrainian].
4. Yolkina, L. (2016). Binarna opozytisia "sviy" – "chuzhyi" u malii prozi Volodymyra Leontovycha [The binary opposition "us" – "them" in the short prose of Volodymyr Leontovych]. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho. Seriya: Filolohichni nauky (Literaturoznavstvo)*, 2 (18), 116–119. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmduf_2016_2_24 [in Ukrainian].
5. Kryvytska, O. V. (2015). Dykhotomiia "sviy" / "chuzhyi" u konteksti teorii kordoniv ta porubizhzhia [The dichotomy "us" / "them" in the context of border and frontier theories]. *Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy*, (2), 196–208. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/kryvytska_dyhotomia.pdf [in Ukrainian].

6. Kuznietsova, T. V. (2007). Kontsept “sviy – chuzhyi” u linhvokulturolohichnykh definitsiiakh [The concept “us – them” in linguocultural definitions]. *Visnyk SumDU. Seriya Filolohiia*, (2), 37–40. URL: <https://tractatus.sumdu.edu.ua/Arhiv/2007-1/6.pdf> [in Ukrainian].
7. Matviichuk, T. P., & Zhytar, I. V. (2024). Movni zasoby vplyvu na chytacha u suchasnykh ZMI [Linguistic means of influencing the reader in modern mass media]. *Zakarpatski filolohichni studii*, 36, 38–42. URL: <http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/36/8.pdf> [in Ukrainian].
8. Matuzkova, O. P. (2022). Linhvokultura ta pereklad [Linguoculture and translation]. Odesa National University named after I. I. Mechnikov [in Ukrainian].
9. Prykhodko, H. I., & Dobrovolska, M. B. (2024). Zasoby vyrazhennia impitsynoi otsinky v anhliiskomovnomu khudozhnomu dyskursi: linhvoprahmatychnyi aspekt [Means of expressing implicit evaluation in English-language artistic discourse: Linguo-pragmatic aspect]. Lviv; Toruń: Liha-Pres. URL: <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/download/267/8059/18116-1?inline=1> [in Ukrainian].
10. Sandyha, K. (2023). Binarna opozysiiia “sviy – chuzhyi” ukrainskoiu ta anhliiskoiu movamy: analiz semantychnykh spektriv [The binary opposition “us – them” in Ukrainian and English: Analysis of semantic spectra]. In *Movnyi prostir suchasnoho svitu: tezy dopovidei VII Vseukrainskoi naukovoï konferentsii studentiv, aspirantiv i molodykh uchenykh*. Kyiv, Ukraine: NaUKMA, 195–200. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/19716e7a-a751-45a2-835e-d9e2f2ecc8af/content> [in Ukrainian].
11. Semashko, T. (2014). Mezhi dykhotomii “sviy” – “chuzhyi” v aspekti etnichnoi stereotypizatsii [Boundaries of the dichotomy “us” – “them” in the aspect of ethnic stereotyping]. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Seriya: Movoznavstvo*, (2), 237–241. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NZTNPUmz_2014_2_47 [in Ukrainian].
12. Stupnytska, N. M. (2023). Dykhotomiia “sviy” – “chuzhyi” yak mentalnyi obraz v aspekti imaholohichnoho analizu [The dichotomy “us” – “them” as a mental image in the aspect of imagological analysis]. *Zakarpatski filolohichni studii*, 2 (32), 163–167. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/32/part_2/30.pdf [in Ukrainian].
13. Sukhomlynov, O. (2018). Binarna opozysiiia “Svii” – “Chuzhyi” yak sposib svitospryniattia [The binary opposition “Us” – “Them” as a way of perceiving the world]. *Zeszyt naukowy prac ukraiinoznawczych*, (2), 9–18. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Sukhomlynov_O_M/Binarna_opozysiiia_Svii_Chuzhyi_iak_sposib_svtospryniattia.pdf [in Ukrainian].
14. Siuta, H. M. (2023). Linhvosophia opozysii “sviy – chuzhyi” u tekstakh periodu rosiisko-ukrainskoi viiny [Linguophilosophy of the opposition “us – them” in texts of the period of the Russian-Ukrainian war]. *Ukrainska mova*, 2 (86), 3–34. URL: <https://ukrmova.iul-nasu.org.ua/wp-content/uploads/sites/8/2023/06/UM-2-2023.pdf> [in Ukrainian].
15. Siuta, H. (2023). Verbalna dehumanizatsiia obrazu “voroh” u tekstakh rosiisko-ukrainskoi viiny. *Ucrainica X. Současna ukrajinistika. Problémy jazyka, literatury a kultury: sborník příspěvků*. Univerzita Palackého v Olomouci (ss. 208–217). Olomouc [in Ukrainian].
16. Tkhorovska, S. (2013). Dykhotomiia “sviy” – “chuzhyi” u komunikatyvnomu prostori ideolohichnoho dyskursu (na prykladi vykorystannia pasyvu v tekstakh redaktsiinykh statei “The New York Times” ta “The Daily Telegraph”) [The dichotomy “us” – “them” in the communicative space of ideological discourse (on the example of the use of the passive voice in editorials of “The New York Times” and “The Daily Telegraph”)]. *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho*, 18, 375–380. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_filol_2013_18_77 [in Ukrainian].
17. Bartmiński, J. (2007). Opozycja swój / obcy a problem językowego obrazu świata [The us / them opposition and the problem of linguistic worldview]. *Etnolingwistyka. Problemy Języka i Kultury*, 19, 35–59. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1206035> [in Polish].
18. Bell, A. (1997). Approaches to media discourse. Oxford (UK); Malden, Massachusetts (USA): Blackwell.
19. Bell, A. (1993). The language of news media (Language in Society, 17). Oxford (UK); Cambridge, Massachusetts (USA): Blackwell.
20. Blommaert, J. (2005). Discourse: A critical introduction. Cambridge University Press. URL: <https://doi.org/10.1017/CBO9780511610295>.
21. Chilton, P. (2004). Analysing political discourse: Theory and practice. Routledge. URL: <https://voidnetwork.gr/wp-content/uploads/2016/10/Analysing-political-discourse-Theory-and-Practice-by-Paul-Chilton.pdf>
22. Kosovych, O. V. (2024). Réalisation de l’opposition binaire “le sien/l’étranger” (dans le contexte de la littérature animaliste française) [Realization of the binary opposition “one’s own / foreign” (in the context of French animalistic literature)]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Filolohiia. Zhurnalistyka*, 35 / 74 (1), 107–113. DOI: 10.32782/2710-4656/2024.1.1/18.
23. Lakoff, G. (2004). Don’t think of an elephant! Know your values and frame the debate. Chelsea Green Publishing.
24. Lévi-Strauss, C. (1963). Structural Anthropology. Basic Books, New York. URL: https://monoskop.org/images/e/e8/Levi-Strauss_Claude_Structural_Anthropology_1963.pdf.
25. Musolf, A. (2016). Political metaphor analysis: Discourse and scenarios. London: Bloomsbury.
26. Said, E. (2019). *Orientalism*. London: Penguin Books.
27. Saussure, F. de. (1997). Cours de linguistique générale. Paris: Payot. URL: https://monoskop.org/images/f/f1/Saussure_Ferdinand_de_Cours_de_linguistique_generale_Edition_critique_1997.pdf.
28. Saussure, F. de. (2003). Ecrits de linguistique générale. Paris: Gallimard.
29. Van Dijk, T. A. (2008). Discourse and power. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

30. Weizman, E. (2008). Positioning in media dialogue: Negotiating roles in the news interview (Dialogue Studies). Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins.
31. Wodak, R. (2020). *The politics of fear: The shameless normalization of far-right discourse* (2nd ed.). London: SAGE Publications Ltd. URL: <https://doi.org/10.4135/9781529739183>.

SOURCES OF ILLUSTRATIVE MATERIAL

1. Abandoned by U.S. in Syria, Kurds Find New Ally in American Foe. The New York. URL: <https://www.nytimes.com/2019/10/13/world/middleeast/syria-turkey-invasion-isis.html>.
2. British volunteers prepare to battle Turkish military in Syria following Erdogan's "Operation Olive Branch" offensive, saying it is their "duty" to fight alongside Kurds after helping their struggle. Daily Mail. URL: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-5306509/Britons-volunteers-ready-battle-Turkish-military.html>.
3. China blasts Mike Pence's "arrogance and hypocrisy" over human rights remarks. New York Post. URL: <https://nypost.com/2019/10/25/china-blasts-mike-pences-arrogance-and-hypocrisy-over-human-rights-remarks/>.
4. Congress to launch sanctions on Turkey as Trump measures deemed ineffective. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/world/2019/oct/15/turkey-syria-congress-trump-sanctions>.
5. Fact check: Trump says North Korea summit "productive". Was it? USA Today. URL: <https://www.usatoday.com/story/news/politics/2019/02/27/trump-kim-summit-fact-checking-trumps-claims-north-korea/2920522002/>.
6. Fighting Trumpism without dropping names. The Washington Post. 7 January 2019. P. A3.
7. How Gillibrand's "fearlessness" makes her a formidable 2020 contender. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/us-news/2019/jan/17/kirsten-gillibrand-formidable-2020-presidential-candidate>.
8. Kim Jong-un: fragile and under pressure but he won't give up. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/world/2018/apr/21/fragile-under-pressure-kim-jong-un-wont-give-up>.
9. No, Trump couldn't shoot someone without being investigated for it. The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com/outlook/2019/10/24/no-trump-couldnt-shoot-someone-without-being-investigated-it/>.
10. North Korea calls Pompeo 'poisonous plant' for promoting sanctions. The New York Post, 23.08.2019.
11. Peace more distant than ever in Hong Kong as battle grips universities. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/world/2019/nov/13/peace-more-distant-than-ever-in-hong-kong-as-battle-grips-universities>.
12. "The fight of my life": Elizabeth Warren kicks off 2020 bid in Iowa. The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/us-news/2019/jan/05/elizabeth-warren-2020-iowa-donald-trump>.
13. Trump tells his own spy chiefs to "go back to school" after they contradict him on North Korea Kim-chi and El Trumpos tacos: Singapore feeds pre-summit anticipation. New York Daily News. URL: <https://www.theguardian.com/world/2018/jun/09/kim-chi-and-el-trumpo-tacos-singapore-feeds-pre-summit-anticipation>.
14. Turkey captures several villages in northern Syria on third day of offensive against US-backed Kurdish militia. Daily Mail. URL: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-5300165/Turkey-captures-villages-northern-Syria.html>.
15. Will Trump let Russia take the Azov Sea? The Washington Post. URL: <https://www.washingtonpost.com/opinions/2018/11/28/will-trump-let-russia-take-azov-sea/>.
16. Why are doctors in the Middle East cosying up to foreign armies? The Independent. URL: <https://www.independent.co.uk/voices/iraq-mosul-doctors-medicins-sans-frontieres-usa-army-humanitarian-a8160306.html>.

Дата першого надходження рукопису до видання: 27.11.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 15.12.2025

Дата публікації: 30.12.2025